



All About Young Children

Information for Families on Children's Early Development

COV NTSIAB LUS HAIS TXOG COV MENYUAM COV HNUB NYOOG

48 lub hlis *txog rau* 60 lub hlis



COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

Kev Qhib Lus rau Cov Hauv Kev yuav Kawm Ntawv

Cov menyuam yau tsim ntau yam txuj uas yuav pab lawm kawm thiab daws teeb meem. Cov txwj no muaj nrog rau hauv rab peev xwm los mloog txog, tab txawm tias muaj kev cuam tshuam dabtsi, los mus tsom sai, los mus noog lus noog, los mus muab tej ntsiab lus thiab los mus tshawb ntau txoj kev txawv los daws teeb meem. Cov txuj no yog hu ua cov hauv kev yuav kawm ntawv.

Cov menyuam yau kawm los mus siv cov niam tswv yim ua lej xws li tus lej, lub cim, thiab loj los me thaum uas lawv daws teeb meem. Lawv siv tas nrho lawv cov kev xam paub pom txog los sib sau cov ntsiab lus, ras txog cov kev sib txawv thiab kev zoo sib xis, thiab feem ntau los muab sib piv. Lawv maj mam tsom xyuas tib neeg thiab tej yam thiab lawv tsim cov kev xam tswv yim tias yog li cas thiab tsim cov kev twv tias yuav tshwm sim dabtsi ntawm lawv cov kev tsom saib. Thiab lawv ua tej yam kev tshawb fawb ntsuam xyuas yooj yim thiab luj cov kev tshwm sim ntawm lawv cov kev tshawb fawb ntsuam xyuas.

Cov menyuam yau yog ib co ib txwm yeej txawj khawb taub. Cov neeg laus pab txawj cov menyuam txoj kev khawb taub los tau thiab kev muaj sib pib ua tej yam los ntawm kev noog cov menyuam ib co lus noog uas tsis muaj qhov teg yog los tsis yog, muaj kev mloog thiab teb lawv cov lus noog, thiab muab ntau hom khoom siv rau lawv los mus tshawb kev txog. Cov kev txhawb li ntawd yuav pab dag zog rau cov menyuam txoj kev kab ham kom loj tuaj ua ib cov neeg kawm txuj thiab muaj siab kam sib zog los daws cov teeb meem uas cov heev.



Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

Cov Hauv Kev Yuav Los Kawm

Cov Lus Qhib

Cov menyuam uas muaj hnuv nyoog nyob preschool siv tej yam kev txawj dabtsi los daws teeb meem?

- Ib txoj kev txawj uas cov menyuam preschool muaj los daws teeb meem uas tshwm sim txhua hnuv yog txoj kev siv lej.
- Txoj kev siv lej xws li tus lej, suav lej, txawm tias loj los me nws yeej pab tau cov menyuam los daws lawv cov teeb meem. Cov menyuam siv tau cov kev txawj no los pab lawv txiav txim tias lawv yuav tsum tau lub tais loj npaum li cas rau lawv qhov mov quesadilla, los txiav txim tias lawv yuav tsum muaj puas tsawg lub tsheb kom txhua tus phooj ywg tau ib lub thiab txawj nrhiav ib daim pam loj txaus los vov ob tug mosliab.
- Ib tug menyuam preschool uas yau zog yuav sim ib lub tswv yim uas tej zaum yuav tsis ua haujlwm. Tus menyuam preschool uas laus zog tej zaum yuav sim ntau yam, txog txij nws nrhiav tau ib txoj kev uas yuav ua haujlwm. Txawm tias lawv cov tswv yim uas lawv tau xav txog tsis ua haujlwm thaum xub thawj los tsis tseem ceeb npaum li qhov uas lawv siv cov tswv yim uas lawv muaj, sim thiab hloov qhov lawv ua thaum lawv yuav tsum tau hloov. Cov tswv yim uas lawv muaj no yuav pab tau lawv los daws lawv cov teeb meem txhua hnuv, nws tseem pab lawv tsim lwm cov kev txawj ntse tshiab txog txoj kev siv lej thiab.
- Cov menyuam yaus kuj siv lawv lub peev xwm los ntsia ib yam khoom kom zoo thiab txoj kev tshuaj xyuas los daws teeb meem thiab.
- Cov menyuam siv tagrho yam uas lawv hnov los cwj tej yam cia, thiab los txiav txim tias qhov ntawd txhais tau li cas thiab los cwj tej yam kev txawj ntse cia.
- Lawv yeej ib txwm yog ib co uas nyiam saib ub saib no thiab lawv yeej pom tej yam me me uas cov neeg laus tsis pom, xws li cov ntsaum tawm los ntawm qhov chaw uas tawg ntawm txoj kev taug ko taws.
- Cov menyuam yaus tej zaum tseem siv cov khoom uas lawv muaj los ntsuas lossis los soj ntsuam yam khoom ntawd, nrog txoj kev pab los ntawm ib tug neeg laus. Piv txwv tias, thaum lawv saib ib daim nplooj ntoo, tej zaum lawv yuav siv ib lub iav los tsom saib "txoj kab" kom pom loj zog lossis siv tus pas ntsuas (lossis cov khoom sib txuas los ntsuas) los ntsuas seb qhov khoom ntawd ntev npaum li cas. Thaum lawv muab qhov khoom los soj ntsuam, cov menyuam yaus yuav pom thiab piav tau tias cov khoom ntawd zoo ib yam li cas thiab txawv li cas.
- Cov menyuam yaus siv lawv cov kev txawj ntse uas lawv kawm thaum lawv soj ntsuam los piv thiab qhia tias cov khoom lawv pom txawv li cas thiab txawj muab los cia ua ke raws li qhov nws txawv. Piv txwv tias, tus menyuam txawj muab tagrho cov nplooj uas "ntse ntse" cia nws nyob nws ib pawg thiab tsis muab tso ua ke nrog cov nplooj uas kheej kheej lossis muab cov nplooj loj loj faib nws cia nws thiab tsis muab tso ua ke nrog cov nplooj me me.
- Cov menyuam yaus yuav soj ntsuam cov khoom thiab tej yam uas lawv pom thaum lawv sim ub tej no los saib seb dabtsi yuav tshwm sim. Ib yam li, lawv yuav saib seb dabtsi yuav tshwm sim thaum lawv tso ib lub tsheb khiav rau ntawm ib qho chaw lub lub lossis ib qho chaw du du, sim seb cov paj ntoo yuav zoo li cas thaum tsob paj ntoo ntawd muaj lub hnuv ci rau lossis thaum tsis muaj lub hnuv ci rau, lossis sim ua li lawv cov tswv yim los saib seb lawv yuav kho cov kais dej li cas kom ua tau cov dej nce toj lossis nqis hav ntawm lub rooj dej.
- Lawv yuav kawm los khwv yees seb cov ntaub ntawv thiab cov khoom yuav hloov li cas raws li tej yam lawv kawm tau thiab tej yam uas lawv tau ua, thiab sim ua li qhov lawv tau khwv yees thaum lawv soj ntsuam lossis sim ua lawv tus kheej.



Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Cov menyuam yaus siv tau lawv cov kev txawj soj ntsuam thiab tshuaj xyuas los nug lus, soj ntsuam thiab piav tias lawv pom dabtsi thaum lawv soj ntsuam, siv khoom los tshawb fawb, piv thiab qhia tias cov khoom lawv pom yuav txawv li cas, khwv yees thiab thaum kawg lawv siv tau tej yam lawv pom los txiav txim.

Cov menyuam siv txoj kev laij lej dav zog los daws tej yam teeb meem.

Piv txwv tias:

- Tus menyuam, tom qab nws rau mov rau lawv noj hmo, tej zaum yuav pom tias nws tsis muaj rooj zaum txaus rau txhua tus neeg thiab nws yuav mus nqa ib lub tog ntxiv los.
- Tus menyuam tej zaum yuav siv ib qho khoom los ntsuas lwm qhov khoom. Piv txwv tias, tej zaum nws yuav muab cov phau ntawv sib twb tso ua ke los ntsuas seb nws lub txaj ntev npaum li cas.
- Tus menyuam tej zaum yuav khwv yees seb muaj puas tsawg lub txiv grape ces nws yuav thov kom neb muab suav seb puas thwj.
- Tus menyuam tej zaum yuav txuas ib txoj kev tsav tsheb nrog cov khoom ua si blocks uas ntev ntev ces, thaum nws nrhiav tsis tau ib co blocks uas ntev ntev lawm, nws yuav siv ob lub blocks uas me zog los "txuas ua ke" kom zoo li lub block uas ntev zog ntawd.
- Tus menyuam, thaum nws txiav daim ntawv los ua nyiaj rau nws cov phooj ywg mus siv rau ntawm nws lub "khw muag zaub," tej zaum yuav qhia tias, kuv yuav tsum tau txiav ob daim nyiaj duas las ntxiv rau Ziya thiab Dylan.
- Tus menyuam tej zaum yuav faib nws cov tsiaj ua ob pawg, ib pawg rau cov tsiaj loj thiab ib pawg rau cov tsiaj me, ces nws muab cov nplooj loj mus rau cov tsiaj loj noj thiab cov nplooj me mus rau cov tsiaj me zog noj.

Cov menyuam yaus xav paub txhua yam thiab yeej muaj lub peev xwm keej dua los nug lus txog cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim ib ncig ntawm nws.

- Tus menyuam, thaum nws ua si nrog cov tsheb, tej zaum yuav siv daim txiag los ua ib qho chaw nqis hav ces nws yuav muab ntau hom tsheb tso nqis hav. Nws yuav kuaj seb lub tsheb twg mus tau deb tshaj thaum nws muab tso nqis hav.
- Tus menyuam, thaum nws khawb cov av nkos, tej zaum yuav pom ib tug cua nab thiab xav tias, "Nws lub tsev puas nyob hauv? Kuv pom ib tug ntxiv. Qhov ntawd puas yog lawv lub tsev?"
- Tus menyuam, thaum nws saib nraum zoov, tej zaum yuav tig taub hau los ntsia nws niam los yog nws txiv thiab nug tias, "Vim li cas kuv tseem pom lub hli thaum nruab hnuv?"
- Tus menyuam, thaum nws faib cov pob zeb ua tej pawg, tej zaum yuav khaws ib lub pob zeb thiab coj lub ntawd mus ntxuav nrog xum npum thiab dej. Ces tej zaum nws yuav mus muab lub iab tsoom kom pom loj zog los soj ntsuam lub pob zeb ntawd kom zoo zog.

Cov menyuam yaus yuav soj ntsuam cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim ib ncig ntawm nws thiab yuav piav tau cov ntawd kom meej zog.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam ib lub qos yaj ywm uas lawv cog loj tuaj hauv ib lub hwj thiab qhia tau tias qhov twg yog lub paj thiab qhov twg yog cov hauv paus, thiab tej zaum yuav hais tias, "Cov hauv paus dawb dawb mus rau hauv av thiab cov nplooj me me." Tus menyuam tej zaum yuav thaj lub qos yaj ywm, nrog nws tus kws qhia ntawv txoj kev pab, kom nws pom tias lub qos loj li cas tuaj.
- Tus menyuam, tom qab nws taug kev nraum zoov thaum los nag, tej zaum yuav piav tias cov teev nag zoo li cas thiab thaum nws chwv, hnov, hnia, thiab haus zoo li cas.
- Tus menyuam uas tsis pom kev zoo tej zaum yuav muab cov khauj khaum kov mus kov los ntawm lub rooj av thiab piav tias nws hnov dabtsi thaum nws chwv: "Nws lub lub thiab kheej kheej," lossis "Nws du du thiab tiaj tiaj."



Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Tus menyuam, thaum nws soj ntsuam ib tug qwj ze ze, tej zaum yuav piav tias: “Nws tawv tawv li ib lub pob zeb. Nws lub cev zoo li muag muag. Nws mus qeeb heev li. Nws muaj ob tug ntse ntse (ob tug kub) tawm ntawm nws lub cev”
- Tus menyuam yuav soj ntsuam ib tug kab nyuam dev (lossis ib daim duab uas muaj ib tug kab nyuam dev) ze ze thiab teeb ib daim duab txog tus kab nyuam dev hauv nws phau ntawv. Ces tej zaum nws yuav hais tias, “Nws muaj ib co kab—xim daj, thiab xim dub—cov xim ntawd mus li qhov qub tas mus li.”

Cov menyuam yaus qhia tau thiab siv tau ntau txoj kev los soj ntsuam thiab ntau hom khoom los ntsuas zoo tshaj qhov qub, xws li cov hlua ntsuas thiab cov luj phaus.

- Tus menyuam tej zaum yuav nug rau ib lub iav tsom kom pom loj zog los saib tus cua nab ze zog thiab nws yuav hais tias, “Kuv yuav tsum tau lub iav tsom kom kuv pom ze ze.”
- Tus menyuam, zoo siab heev tias nws tus taum ntsuab loj zog tuaj, tej zaum yuav mus nqa ib tug pas ntsuas thiab hais rau nws niam los yog nws txiv hais tias, “Kuv xav pom seb nws loj npaum li cas.”
- Tus menyuam, thaum nws npaj los ua ib co dough (qhob cij), tej zaum nws yuav siv ib lub khob ntsuas los hliv ib khob hmoov nplej dawb rau hauv.
- Tus menyuam, thaum nws txuas ub txuas no, tej zaum yuav teem cov blocks kom siab li nws thiab suav cov blocks los saib seb nws siab npaum li cas.

Cov menyuam yaus yuav piv tau cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim thiab pib qhia tau tias lawv zoo ib yam li cas thiab txawv li cas kom meej zog.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam tsoob paj ntoo uas nws ib txwm ywg dej rau yuav pom tias nws “loj zog tuaj, thiab cov nplooj xim ntsuab, tiamsis tsoob uas tsis tau dej puas tsawg muaj cov nplooj uas xim daj thiab zoo li nws tuag tuag.”
- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam ntau hom taub thaum nws muab los saib thiab siv nws txhais tes los chwv thiab piav tias lawv zoo ib yam li cas thiab txawv li cas: “Cov ntawm no kheej kheej, tiamsis lub no ntev ntev. Lub taub no yog xim daj thiab ntsuab thiab nws du du, tiamsis lub ntawd lub lub.”
- Tus menyuam tej zaum yuav muab cov khoom uas txawj dov nqis hav los sib piv (piv txwv tias, cov npas, maj npis, cov khoom ua si uas muaj log, kas poom) nrog ib co khoom uas dov nqis hav tsis tau thiab nws yuav hais tias, “Cov no kheej kheej thiab muaj log.”
- Tus menyuam tej zaum yuav piv ib tug kab npauj npaim nrog ib tug kab nyuam dev (thaum nws saib cov duab lossis cov kab ntawd kiag); piv txwv tias, nws yuav hais tias tus npauj npaim ya tau ho tus kab nyuam dev ya tsis tau thiab tus kab npauj npaim lub cev txawv thiab nws cov xim txawv.
- Tus menyuam tej zaum yuav saib thiab piav tias huab cua pos huab thiab nws txawv ntawm cov hnuv uas tshav ntuj.
- Tus menyuam, thaum nws ua ub ua no hauv lub vaj, tej zaum yuav siv ib tug khawb av rau neeg laus thiab piav tau tias nws zoo ib yam lossis txawv li cas ntawm tus khawb av ua si uas nyob hauv lub chaw yawm av ua si rau cov menyuam yaus.

Tus menyuam tej zaum yuav ua rau koj pom tias nws lub peev xwm los khwv yees thiab kuaj qhov nws khwv yees ntawd keej dua qhov qub.

- Tus menyuam, tom qab nws cog cov noob paj hnuv hlis tag, tej zaum yuav hais tias, “Cov noob yuav pib txi loj tuaj, thiab nws yuav tawg ua ib co paj hnuv hlis.” Ces, tej zaum nws yuav kuaj tsoob pab ntawd txhua hnuv seb tsoob ntawd hloov li cas lawm.
- Tus menyuam, thaum nws teb ib lo lus nug, “Koj xav tias nws yuav zoo li cas thaum peb ntxiv cov dej rau cov hmoov nplej dawb?” tej zaum yuav khwv yees tias, “Cov hmoov nplej dawb yuav nplaum nplaum thiab yuav tsis zoo li cov hmoov nplej dawb lawm. Cov dej thiab cov hmoov nplej dawb yuav sib xyaws ua ke.”



Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Tus menyuam tej zaum yuav hlais ib lub txiv lws suav, muab los saib seb lub txiv yuav zoo li cas sab hauv, thiab hais tias, "Kuv xav tias ntshe nws yuav tsis muaj noob nyob sab hauv lub txiv lws suav, tiamsis tamsim no kuv pom ib co menyuam noob me me nyob sab hauv."
- Tus menyuam tej zaum yuav nqa ib qho khoom nrog nws mus hauv lub dab da dej thiab khwv yees tias seb nws yuav tog lossis nws yuav ntab saum dej. Ces tej zaum nws yuav muab qhov khoom tso rau hauv dej ces nws yuav saib seb dabtsi tshwm sim. Ces tej zaum nws yuav hais rau nws niam los yog nws txiv tias, "Yog lawm, kuv twb paub ua ntej lawm! Nws ntab saum dej."

Cov menyuam yaus muaj lub peev xwm keej dua qhov qub los siv txoj kev soj ntsuam los txiav txim tias dabtsi yuav tshwm sim.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam ntau hom txiv hmab txiv ntoo thiab zaub thiab nws yuav hais tias cov txiv muaj noob thiab cov zaub tsis muaj.
- Tus menyuam, tom qab nws saib nws cov tsheb ua si khiav nqis hav tag, tej zaum yuav txiav txim tau tias cov tsheb yuav mus tau nrawm dua yog tias txoj kev ntawd ntxhab dua.
- Tus menyuam tej zaum yuav saib ib daim duab uas muaj ib tug tsiaj uas nws tsis tau pom dua. Ces tej zaum nws yuav pom tias tus tsiaj ntawd muaj tis ces nws yuav hais tias, "Nws yog ib tug noog. Kuv paub lawm, vim tias nws muaj tis."
- Tus menyuam tej zaum yuav saib ib daim duab uas muaj ib tug menyuam hnav ib lub tsho tuab, daim ntau vov caj dab kom sov, hnav looj tes, thiab ib lub kos mom ces nws yuav hais tias ntshe nraun zoov no heev li.

Cov lus los pab rau cov tsev neeg kom lawv pab tau lawv cov menyuam siv lej los xav, kom lawv txawj saib ub saib no, thiab kom lawv soj ntsuam:

- Muab tej yam khoom ua si rau koj tus menyuam uas nws ua tau ntau yam nrog, nrog rau cov khoom sib txuas blocks, cov tsheb, cov khaus khaus, cov pob zeb, cov khoom ua si tsiaj, cov npov thawv ntawv me thiab loj.

Tej ntaub ntawv uas pab qhib siab dav yuav muab ib qho hauv kev rau cov menyuam los tsim lawv tus kheej txoj kev ua si, los mus siv lawv txoj kev nthuav siab ntsws, thiab los mus ua ib co neeg kawm txuj uas txawj cuab zog ntawm lawv tus kheej.

- Hais kom koj tus menyuam pab koj khiav dej num hauv tsev xws li ua mov noj, rau mov, faib cov khaus ncaws, thiab ua teb nraun vaj. Nug kom cov menyuam pab koj daws teeb meem, piv txwv tias,

Cov menyuam nyiam los daws cov teeb meem "tiab tiag". Nws tauj xub lawv cov txuj xam tswv yim thiab muab txoj hauv kev rau lawv los xav tias lawv ib tug tswv cuab ntawm tsev neeg uas tau muab kev pab cuam.

- "Peb muaj neeg tuaj xyuas peb hmo no, niam tais, poppy thiab txiv ntxawm Stu. Peb yuav tsum muaj puas tsawg lub phaj, rab rawg, khob haus dej thiab ntaub so tes tso rau saum rooj li ntawd nws thiaj li muaj ib qho chaw rau peb txhua tus zaum?"
- "Koj puas kam pab kuv muab cov khaus ncaws dawb zog tso rau hauv lub tawb ntawm no thiab cov dub zog rau hauv lub tawb ntawm no?"
- "Peb yuav tsum tau ob lub txiv avpaum, plaub lub txiv qaub kiwi thiab ib lub txiv maj kiab los sib xyaws do ua ke noj. Peb muaj puas tsawg lub txiv tagrho?"
- "Peb muaj 8 tsob txiv lws suav, ces peb yuav tau muab cov ntawd cog ua ua ob kab. Peb yuav muab puas tsawg tsob los cog rau ob kab ntawd kom ob kab ntawd sib npaug zos?"



Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Muab tej yam yooj yim rau nws ntsuas, piv txwv tias; “Yog tias peb muab cov pob zeb no tso ua ib kab, koj xav tias nws yuav siv puas tsawg lub kom mus txog rau tom txoj kev taug ko taw?”
- Muab cov khoom ntsuas rau nws xws li cov pas ntsuas, lub luj phaus me me thiab cov khob ntsuas rau koj tus menyuam thiab nrog lawv ua kom lawv paub siv.
 - “Peb yuav tsum tau ob khob hmoov nplej dawb. Ntawm no yog lub khob ntsuas, koj puas kam pab kuv muab cov hmoov nplej dawb ntim rau hauv ces muab hliv rau hauv lub tais no 2 zaug?”
 - “Txiv ntxawm Stu siab heev. Koj puas xav siv txoj hlua ntsuas ntawm no los ntsuas seb nws siab npaum li cas?”
 - “Qhov twg hnyav dua, lub pob zeb no los 5 daim nplooj ntawm no? Los wb muab tso rau saum lub luj kom wb paub.”
- Thaum koj mus rau tom khw muag zaub, nug kom koj tus menyuam pab koj.
 - “Koj puas kam muab 6 lub txiv tsawb?”
 - “Koj xav tias koj yuav ntim tau puas tsawg lub qos rau hauv lub hnab no? Koj puas xav kom wb suav ua ke?”
 - “Peb yuav noj txiv duaj tom qab peb noj hmo tag, ces koj noj ib lub taug kev mus tsev. Koj yuav tsum tshuav puas tsawg lub txiv kom txaus rau txhua tus neeg hauv peb tsev neeg, thiab kom koj tau ib lub ntxiv tamsim no?”
- Thaum koj nyob nraum zoov lossis nyob tom phoj, nres saib kom zoo seb nws muaj dabtsi nyob ib ncig ntawm koj. Saib seb koj tus menyuam nyiam dabtsi thiab nug lus los txhawb kom nws saib ub saib no thiab kom nws txawj xav.
 - “Aub, koj nrhiav tau ib daim nplooj ntoo sav, koj nrhiav puas tau ib daim uas zoo li daim ntawm kos? Puas muaj ib co nplooj uas txawv daim ko?”
 - “Koj puas pom cov cua nab? Wb twb tsis pom nag hmo sav. Koj xav tias vim li cas lawv ho tawm tuaj hnuv no?”
 - “Koj xav tias tus qwj ntawd los qhov twg los?”
 - “Koj de cov nplaim tawm ntawm lub paj. Muaj puas tsawg daim nplaim paj?”

allaboutyoungchildren.org